ՎԴ/3596/05/24

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ԳՈՐԾԻ ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԵՃԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

21 մայիսի 2024 թվական քաղաք Երևան

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահ Լիլիթ Թադևոսյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի վարչական պալատի նախագահ Հովսեփ Բեդևյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատի նախագահ Գոռ Հակոբյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահ Համլետ Ասատրյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատի նախագահ Արթուր Դավթյանս, նիստում ուսումնասիրելով թիվ ՎԴ/3596/05/24 գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ՀՀ Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու վերաբերյալ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանի՝ 2024 թվականի մայիսի 6-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի Ն Ք

<u>Գործի դատավարական նախապատմությունը</u>.

1. Արամ Թորոսյանը 2024 թվականի ապրիլի 1-ին հայցադիմում է ներկայացրել (փոստին է հանձնել) ՀՀ վարչական դատարան ընդդեմ Երևանի քաղաքապետարանի՝ Երևանի քաղաքապետարանին առանց համապատասխան ՇՄԱԳ եզրակացության առկայության Երևան համայնքում կենսունակությունը կորցրած ծառերի փոխարինման (ծառերի հատման) գործողություններից ձեռնպահ մնալուն պարտավորեցնելու պահանջի մասին։

2. ՀՀ վարչական դատարանի՝ 2024 թվականի ապրիլի 11-ի որոշմամբ հայցադիմումը վերահասցեագրվել է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին:

3. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանի՝ 2024 թվականի մայիսի 6-ի որոշմամբ գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարան:

4. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2024 թվականի մայիսի 7-ին:

Ենթակայության վերաբերյալ վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

5. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 24-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 10-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերին, 78-րդ հոդվածի 2-րդ մասին, 81-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածին, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածին, «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածին, 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 9-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ և 5-րդ մասերին, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2011 թվականի հուլիսի 27-ի թիվ ԵԱՔԴ/0433/02/11, 2016 թվականի ապրիլի 22-ի թիվ ՎԴ/0830/05/14 գործերով արտահայտած իրավական դիրքորոշումներին՝ ՀՀ վարչական դատարանը 2024 թվականի ապրիլի 11-ի որոշմամբ հայցադիմումը վերահասցեագրել է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ. *«(…) Դատարանը գտնում է, որ հայցվորի կողմից ներկայացված պահանջը բխում է քաղաքացիաիրավական հարաբերություններից, քանի որ խնդրո առարկա գործողությունները կատարվում են «Կանաչապատում և շրջակա միջավայրի պահպանություն» ՀՈԱԿ-ի կողմից, որը շահույթ չհետապնդող, իրավաբանական անձի կարգավիճակ ունեցող ոչ առևտրային կազմակերպություն է և չի հանդիսանում վարչական մարմին, հետևաբար վերջինիս կողմից իրականացվող գործողությունները դատարանի գնահատմամբ վարչարարություն չեն, և չեն բխում հանրային իրավահարաբերություններից:*

Այսպիսով, Դատարանը եզրակացնում է, որ հայցվոր Արամ Սուրենի Թորոսյանի կողմից ներկայացված պահանջը ՀՀ վարչական դատարանին ընդդատյա չէ, ուստի, վերոգրյալ իրավական և փաստական հիմնավորումներով Դատարանը գտնում է, որ ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 81-րդ հոդվածի համաձայն հայցադիմումը պետք է վերահասցեագրել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարան»[1]:

6. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 20-րդ հոդված 1-ին մասին, 24-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերին, ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 10-րդ հոդվածի 1-ին մասին, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածին, «Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 1-ին մասի 30-րդ կետին, 55-րդ հոդվածի 1-ին մասի 11-րդ կետին, Երևան քաղաքի ավագանու՝ 2013 թվականի մարտի 19-ի՝ «Երևան քաղաքի ավագանու 2009 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 36-ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» թիվ 623-Ն որոշմամբ հաստատված կանոնների 1-ին, 2-րդ, 3-րդ, 6-րդ, 8-րդ, 11-րդ կետերին, 12-րդ կետի 5-րդ ենթակետին, 13-րդ կետին, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2010 թվականի դեկտեմբերի 3-ի թիվ ԵԱՔԴ/1369/02/09, 2011 թվականի հուլիսի 27-ի թիվ ԵԱՔԴ/0433/02/11, 2016 թվականի ապրիլի 22-ի թիվ ԵՄԴ/1029/02/14 գործերով արտահայտած իրավական դիրքորոշումներին՝ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանը 2024 թվականի մայիսի 6-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա չէ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարան՝ նշելով հետևյալը. *«(…) Հայցվորի պահանջն ուղղված է Երևանի քաղաքապետարանին, ըստ որի՝ հայցվորը նշում է՝ պարտավորեցնել Երևանի քաղաքապետարանին ձեռնպահ մնալ առանց համապատասխան ՇՄԱԳ եզրակացության առկայության Երևան համայնքում կենսունակությունը կորցրած ծառերի փոխարինման (ծառերի հատման) գործողություններից։ Այսինքն՝ ստացվում է, որ հայցվորի՝ Երևան քաղաքի ավագանու անդամ Ազգային առաջընթաց*

[1] Տե՛ս դատական գործը, թերթեր 61-66։

խմբակցությունից Արամ Սուրենի Թորոսյանի հայցադիմումով սահմանված նյութահիրավական պահանջը ուղղակիորեն ուղղված է Երևանի քաղաքապետարանին, որը հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտ է։

Հետևաբար, սույն գործով վեճը վերաբերում է հանրային իշխանական լիազորությամբ օժտված սուբյեկտի կողմից իր քաղաքաշինության և կոմունալ տնտեսության բնագավառում իրականացվող հանրային իշխանական լիազորությունների իրականացմանը (կազմակերպում է ոչ քաղաքային նշանակության փողոցների, հրապարակների, բնակավայրերի բարեկարգումը և կանաչապատումը)։ Իսկ պահանջի հիմքում ընկած վիճելի իրավահարաբերությունն ուղղված է հանրային շահի՝ Երևանի համայնքի տարածքում կենսունակությունը կորցրած ծառերի փոխադրման գործողությունների ոչ իրավաչափ ճանաչելուն, ինչն ուղղված է ի շահ Երևան համայնքի ծառերի մասշտաբային հատման, բնակչության առողջության վրա ազդեցության գնահատմանը և հնարավոր բացասական հետևանքի ազդեցության վերացմանը։

Արդյունքում՝ Դատարանը եզրահանգում է, որ կողմերի միջև ծագել են ոչ թե քաղաքացիաիրավական (մասնավոր), այլ՝ հանրային իրավահարաբերություններ, հետևաբար ներկայացված հայցադիմումը ենթակա է քննության ՀՀ վարչական դատարանի կողմից»[2]։

<u>Սույն որոշման հիմնավորումները և եզրահանգումը</u>.

7. Սույն գործով բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. *հիմնավո՞ր է արդյոք Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՎԴ/3596/05/24 գործն ըստ հայցի՝ Արամ Թորոսյանի ընդդեմ Երևանի քաղաքապետարանի՝ Երևանի քաղաքապետարանին առանց համապատասխան ՇՄԱԳ եզրակացության առկայության Երևան համայնքում կենսունակությունը կորցրած ծառերի փոխարինման (ծառերի հատման) գործողություններից ձեռնպահ մնալուն պարտավորեցնելու պահանջի մասին, ենթակա չէ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին։*

[2] Տե՛ս դատական գործը, թերթեր 73-77։

8. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ *«Մասնագիտացված դատարաններն են՝*

1) վարչական դատարանը. (...)»:

Նույն օրենքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը քննում է դատական կարգով քննության ենթակա բոլոր գործերը, բացառությամբ մասնագիտացված դատարանների ենթակայությանը վերապահված գործերի»:*

Նույն օրենքի 24-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Վարչական դատարանին են ենթակա Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված գործերը»:*

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Քաղաքացիական գործերը ենթակա են քննության առաջին ատյանի դատարանում, բացառությամբ «Սնանկության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նախատեսված դեպքերի և հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա գործերի»:*

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ *«Քաղաքացիական են համարվում իրավունքի մասին վեճի հետ կապված բոլոր գործերը, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատարանի (...) կամ Սահմանադրական դատարանի իրավասությանը վերապահված գործերի»:*

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«(...) 2. Դատարանը յոթնօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում վարչական դատարանից վերահասցեագրված հայցադիմումը վարույթ ընդունելու կամ գործը Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ գործի ենթակայությանը:*

(...)

6. Սույն հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերով նախատեսված դեպքերում Վճռաբեկ դատարանի նախագահը և Վճռաբեկ դատարանի բոլոր պալատների նախագահները գործը Վճռաբեկ դատարանում ստանալու պահից տասնօրյա ժամկետում որոշում են գործի ենթակայությունը:

7. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված որոշումն ընդունելու համար Վճռաբեկ դատարանի նախագահը հրավիրում է նիստ՝ իր և Վճռաբեկ դատարանի

բոլոր պալատների նախագահների մասնակցությամբ, որն իրավազոր է, եթե դրան մասնակցում են նիստին մասնակցելու իրավունք ունեցող բոլոր անձինք:

8. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված որոշումն ընդունվում է նիստին ներկա անձանց ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ: Քվեարկելիս ձեռնպահ մնալ չի թույլատրվում: Որոշմանը կողմ քվեարկած դատավորների կազմից և նրանց կողմից որոշված դատավորը կազմում է որոշման նախագիծը:

9. Սույն հոդվածով սահմանված կարգով որոշված դատարանը համարվում է իրավասու դատարան:

10. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված կարգով գործի ենթակայությունը սահմանելու մասին որոշում կայացվելու դեպքում չի կարող վերաքննիչ բողոք բերվել սույն օրենսգրքի 365-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 11-րդ կետի հիմքով այն պատճառաբանությամբ, որ գործը ենթակա չի եղել քննության քաղաքացիական դատավարության կարգով»:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 126-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ *«Առաջին ատյանի դատարանը մերժում է հայցադիմումի ընդունումը, եթե գործը ենթակա չէ քննության քաղաքացիական դատավարության կարգով»:*

ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Վարչական դատարանին ընդդատյա են հանրային իրավահարաբերություններից ծագող բոլոր գործերը, (…)»:*

«Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 1-ին մասի 30-րդ կետի համաձայն՝ *«Ավագանին որոշում է ընդունում Երևանի ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքների պահպանման և օգտագործման կանոնների վերաբերյալ»:*

Նույն օրենքի 55-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Քաղաքաշինության և կոմունալ տնտեսության բնագավառներում քաղաքապետը իրականացնում է հետևյալ սեփական լիազորությունները. (. . .)*

11) կազմակերպում է աղբահանությունը, քաղաքային նշանակության փողոցների, հրապարակների, այգիների և ընդհանուր օգտագործման այլ հասարակական վայրերի մաքրումը, բարեկարգումը և կանաչապատումը. (. . .)»:

Երևան քաղաքի ավագանու՝ 2009 թվականի նոյեմբերի 18-ի «Երևան քաղաքի ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքների պահպանման և օգտագործման

կանոնները հաստատելու մասին» թիվ 36-Ն որոշմամբ հաստատվել են Երևան քաղաքի ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքների պահպանման և օգտագործման կանոնները՝ համաձայն հավելվածի (այսուհետ՝ Հավելված)։

Հավելվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ *«Սույն կանոնների նկատմամբ հսկողությունը և դրանց կատարման ապահովումը իրականացնող լիազորված մարմինը կամ պաշտոնատար անձը (անձինք) սահմանվում են Երևանի քաղաքապետի կողմից (այսուհետ՝ լիազորված մարմին)»:*

Հավելվածի 13-րդ կետի համաձայն՝ *«Ծառերի կամ թփերի էտումը կամ հատումը, ինչպես նաև բուսաշերտի տեղահանումը կամ հողաշերտի պինդ ծածկույթով փոխարինումն իրականացվում է լիազորված մարմնի կողմից տրված թույլտվության առկայության դեպքում»:*

Երևանի քաղաքապետի՝ 2020 թվականի հուլիսի 24-ի թիվ 2199-Ա որոշման 1-ին կետի համաձայն՝ *«Հիմք ընդունելով Երևան քաղաքի ավագանու 2009 թվականի նոյեմբերի 18-ի N36-Ն որոշման հավելվածի 6-րդ կետը.*

Երևան քաղաքի ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքների պահպանման և օգտագործման կանոնների նկատմամբ հսկողության և դրանց կատարման ապահովման լիազոր պաշտոնատար անձ սահմանել Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմի բնապահպանության վարչության պետին»:

Երևանի քաղաքապետի՝ 2021 թվականի ապրիլի 26-ի «Երևան քաղաքում ծառերի հատման և դրանցից գոյացող փայտանյութի հաշվառման կարգը և ծառահատման տոմսի ձևը հաստատելու մասին» թիվ 1236-Ա որոշմամբ հաստատված հավելվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ *«Երևան քաղաքի վարչական սահմաններում ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքներում ծառահատումներն իրականացվում են «Կանաչապատում և շրջակա միջավայրի պահպանություն» համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպության կամ ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքների Վարձակալ կազմակերպությունների (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) կողմից՝ լիազոր պաշտոնատար անձի թույլտվության հիման վրա»:*

9. Հանրային և մասնավոր իրավահարաբերությունների տարանջատման հարցին ՀՀ Վճռաբեկ դատարանը մանրամասն անդրադարձ է կատարել *«Վեստ» ՍՊԸ-ն ընդդեմ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության մտավոր սեփականության գործակալության, երրորդ անձ <<ՄաքԴոնալդս Քորփորեյշն>> ընկերություն*

վարչական գործով կայացված որոշման շրջանակներում՝ արձանագրելով հետևյալը. *«(…) [Հ]անրային իրավահարաբերությունը մասնավոր հարաբերությունից տարանջատվում է թե՛ սուբյեկտային կազմով, թե՛ բովանդակությամբ և թե՛ օբյեկտով: Այդ տարրերն առանձին-առանձին անհրաժեշտ են, իսկ իրենց համակցության մեջ բավարար են, որպեսզի փաստվի իրավահարաբերության հանրային լինելու հանգամանքը: Իրավահարաբերությունը հանրային հատկանիշով բնութագրելու համար նախևառաջ անհրաժեշտ է, որ հարաբերության կողմ հանդես գա հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտը (վարչական մարմիններ, դրանց պաշտոնատար անձիք, այդ թվում՝ պետական և համայնքային ծառայողներ): Մինչդեռ հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտի՝ իրավահարաբերության կողմ լինելը դեռևս չի նշանակում, որ իրավահարաբերությունը հանրային բնույթի է, քանի որ հանրային բնույթը՝ որպես իրավահարաբերության բնութագրիչ, ծավալային առումով ներառում է իրավահարաբերության թե՛ սուբյեկտային կազմը, թե՛ օբյեկտը, թե՛ բովանդակությունը և ի հայտ է գալիս միայն վերոնշյալ երեք տարրերի համակցությամբ: (…) [Հ]անրային է այն իրավահարաբերությունը, որում կողմերից մեկի դերում անպայմանորեն հանդես է գալիս հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտը, որն այդ հարաբերության ընթացքում հանրային շահի իրացման կապակցությամբ իրացնում է օրենքով սահմանված իր հանրային իշխանական լիազորությունները (…)»*[3]:

9.1. ՀՀ Վճռաբեկ դատարանը մեկ այլ՝ *Գոռիշխան Իշիկյանն ընդդեմ ««ԱՐՄԵՆԻԱ» ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՕԴԱՆԱՎԱԿԱՅԱՆՆԵՐ» ՓԲԸ-ի և ՀՀ Կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության, երրորդ անձ Հռիփսիմե Իշիկյանի* քաղաքացիական գործով կայացված թիվ ԵՄԴ/1029/02/14 որոշմամբ արձանագրել է. *«[Հ]անրային է այն իրավահարաբերությունը, որում կողմերից մեկի դերում անպայմանորեն հանդես է գալիս հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտը, որն այդ հարաբերության ընթացքում հանրային շահի իրացման կապակցությամբ իրացնում է օրենքով սահմանված իր հանրային իշխանական լիազորությունները:*

[3] Տե՛ս ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ *«Վեստ» ՄՊԸ-ն ընդդեմ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության մտավոր սեփականության գործակալության, երրորդ անձ <<ՄաքԴոնալդս Քորփորեյշն>> ընկերության*՝ վարչական գործով 2016 թվականի ապրիլի 22-ի թիվ ՎԴ/0830/05/14 որոշումը:

Իրավահարաբերության հանրային լինելու և դրանից բխող վեճը վարչական դատարանին ընդդատյա լինելու հանգամանքը պարզելու նպատակով պետք է գնահատման առարկա դարձվեն հետևյալ հանգամանքները.

1. արդյո՞ք իրավահարաբերության կողմերից մեկը հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտ է, թե՝ ոչ,

2. արդյո՞ք այդ իրավահարաբերության բովանդակությունը կազմում է հանրային իշխանական լիազորությամբ օժտված սուբյեկտի կողմից իր հանրային իշխանական լիազորությունների իրականացման պարտականությունը, թե՝ ոչ,

3. արդյո՞ք այդ իրավահարաբերությունը ծագել է հանրային շահի իրացման կապակցությամբ (իրավահարաբերությունն ուղղված է եղել հանրային շահի՝ սոցիալ-իրավական պրակտիկայում իրացմանը և առարկայացմանը), թե՝ ոչ:

Միայն վերոգրյալ պայմանների միաժամանակյա առկայության դեպքում է հնարավոր փաստել իրավահարաբերության հանրային լինելու հանգամանքը, ինչպես նաև այդ հարաբերությունից բխող վեճերի ընդդատության հարցը՝ հաշվի առնելով նաև այն կարևոր հանգամանքը, որ հանրային հարաբերություններից բխող բոլոր վեճերը չեն, որ վերապահված են վարչական դատարանի քննությանը, (...)»[4]:

10. Սույն որոշման 8-9.1-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների վերլուծությունից և մեջբերված իրավական դիրքորոշումներից հետևում է, որ օրենսդիրն առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին է վերապահել այն բոլոր գործերը, որոնց քննությունը վերապահված չէ մասնագիտացված դատարաններին, այդ թվում՝ վարչական դատարանին: Միևնույն ժամանակ, օրենսդիրը սահմանել է վարչական դատարանի ընդդատության շրջանակը, որում ներառված են հանրային իրավահարաբերություններից բխող վեճերի վերաբերյալ գործերը: Փաստորեն, որևէ դատական գործի՝ վարչական կամ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանում քննության ենթակա լինելու հարցը որոշվում է՝ հիմք ընդունելով այն իրավահարաբերության բնույթը (մասնավոր կամ հանրային), որից բխող վեճը հանձնվում է դատարանի քննությանը:

[4] Տե՛ս Վճռաբեկ դատարանի՝ *Գոռիշխան Իշխյանն ընդդեմ ««ԱՐՄԵՆԻԱ» ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՕԴԱՆԱՎԱԿԱՅԱՆՆԵՐ» ՓԲԸ-ի և ՀՀ Կառավարությանն առընթեր քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության, երրորդ անձ Հռիփսիմե Իշխյանի* քաղաքացիական գործով 2016 թվականի ապրիլի 22-ի թիվ ԵՄԴ/1029/02/14 որոշումը:

Անդրադառնալով Երևան համայնքում կենսունակությունը կորցրած ծառերի փոխարինման (ծառերի հատման) գործողությունների կապակացությամբ առաջացող իրավահարաբերությունների բնույթին՝ անհրաժեշտ է նշել, որ Երևանի ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքների պահպանման և օգտագործման կանոնները որոշելու իրավասությունը վերապահված է Երևանի ավագանուն, իսկ այդ կանոնների նկատմամբ հսկողությունը և դրանց կատարման ապահովումն իրականացնում է Երևանի քաղաքապետի կողմից սահմանված լիազորված մարմինը, տվյալ դեպքում՝ Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմի բնապահպանության վարչության պետը: Այսինքն՝ լիազորված մարմինը Երևանի քաղաքապետարանի սահմանած պաշտոնատար անձն է, ում թույլտվության առկայության դեպքում է միայն հնարավոր իրականացնել ծառահատում:

Միաժամանակ, Երևան քաղաքի վարչական սահմաններում ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքներում ծառահատումներն իրականացնելու գործառույթը, Երևանի քաղաքապետի որոշմամբ, վերապահվել է «Կանաչապատում և շրջակա միջավայրի պահպանություն» համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպությանը կամ ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքների վարձակալ կազմակերպություններին:

Վերոգրյալից հետևում է, որ «Կանաչապատում և շրջակա միջավայրի պահպանություն» ՀՈԱԿ-ի գործառույթները սահմանափակվում են՝ փաստացի Երևան քաղաքի վարչական սահմաններում ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքներում ծառահատումների աշխատանքներն իրականացնելով: Ըստ այդմ՝ «Կանաչապատում և շրջակա միջավայրի պահպանություն» ՀՈԱԿ-ը չի հանդիսանում ծառահատումների իրականացման շուրջ ծագող իրավահարաբերություններում պետաիշխանական լիազորություններ ունեցող սուբյեկտ, այլ ընդամենը՝ իրագործում է Երևանի քաղաքապետի կողմից սահմանված՝ լիազորված մարմնի թույլտվությամբ կատարվող ծառահատումների աշխատանքները:

Այսինքն՝ առանց լիազորված մարմնի՝ Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմի բնապահպանության վարչության պետի կողմից տրված թույլտվության՝ «Կանաչապատում և շրջակա միջավայրի պահպանություն» ՀՈԱԿ-ն իրավասու չէ ինքնուրույն, սեփական հայեցողությամբ իրականացնելու ծառերի հատում:

Հետևաբար Երևան քաղաքի վարչական սահմաններում ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքներում ծառահատումների իրականացման առնչությամբ ծագող վեճը բխում է այնպիսի իրավահարաբերությունից, որի բովանդակությունը հանգում է հանրային իշխանական լիազորությամբ օժտված սուբյեկտի՝ Երևանի քաղաքապետարանի՝ ի դեմս համապատասխան պաշտոնատար անձի կողմից ծառերի հատման վերաբերյալ թույլտվություն տալու կապակցությամբ հանրային իշխանական լիազորությունների իրականացման պարտականությանը, իսկ քննության ենթակա պահանջի հիմքում ընկած վիճելի իրավահարաբերությունն ուղղված է հանրային շահի ապահովմանը:

11. Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

- Արամ Թորոսյանը 2024 թվականի ապրիլի 1-ին հայցադիմում է ներկայացրել (փոստին է հանձնել) ՀՀ վարչական դատարան ընդդեմ Երևանի քաղաքապետարանի՝ Երևանի քաղաքապետարանին առանց համապատասխան ՇՄԱԳ եզրակացության առկայության Երևան համայնքում կենսունակությունը կորցրած ծառերի փոխարինման (ծառերի հատման) գործողություններից ձեռնպահ մնալուն պարտավորեցնելու պահանջի մասին[5],

- հայցադիմումը ՀՀ վարչական դատարանի՝ 2024 թվականի ապրիլի 11-ի որոշմամբ վերահասցեագրվել է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին՝ այն պատճառաբանությամբ, որ հայցվորի կողմից ներկայացված պահանջը բխում է քաղաքացիաիրավական հարաբերություններից, քանի որ խնդրո առարկա գործողությունները կատարվում են «Կանաչապատում և շրջակա միջավայրի պահպանություն» ՀՈԱԿ-ի կողմից, որը շահույթ չհետապնդող, իրավաբանական անձի կարգավիճակ ունեցող ոչ առևտրային կազմակերպություն է և չի հանդիսանում վարչական մարմին, հետևաբար վերջինիս կողմից իրականացվող գործողությունները դատարանի գնահատմամբ վարչարարություն չեն, և չեն բխում հանրային իրավահարաբերություններից[6],

- Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանը 2024 թվականի մայիսի 6-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա չէ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարան՝

[5] Տե՛ս սույն որոշման 1-ին կետը:
[6] Տե՛ս սույն որոշման 5-րդ կետը:

նշելով, որ հայցվորի պահանջն ուղղված է Երևանի քաղաքապետարանին, ըստ որի՝ հայցվորը նշում է՝ պարտավորեցնել Երևանի քաղաքապետարանին ձեռնպահ մնալ առանց համապատասխան ՇՄԱԳ եզրակացության առկայության Երևան համայնքում կենսունակությունը կորցրած ծառերի փոխարինման (ծառերի հատման) գործողություններից: Այսինքն՝ ստացվում է, որ հայցվորի՝ Երևան քաղաքի ավագանու անդամ Արամ Սուրենի Թորոսյանի հայցադիմումով սահմանված նյութաիրավական պահանջն ուղղակիորեն ուղղված է Երևանի քաղաքապետարանին, որը հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտ է[7]:

12. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 8-10-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ հարկ է նկատել, որ Արամ Թորոսյանը վիճարկում է Երևան համայնքում, առանց համապատասխան ՇՄԱԳ եզրակացության, կենսունակությունը կորցրած ծառերի փոխարինման (ծառերի հատման) գործողությունների իրավաչափությունը:

Նշված իրավահարաբերությունում՝

- կողմերից մեկը հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտ է՝ Երևանի քաղաքապետարանը, որը տվյալ իրավահարաբերությունում իրացնում է քաղաքաշինության և կոմունալ տնտեսության բնագավառներում օրենքով իրեն վերապահված լիազորությունները,

- իրավահարաբերության բովանդակությունը կազմում է հանրային իշխանական լիազորությամբ օժտված սուբյեկտի՝ Երևանի քաղաքապետարանի՝ ի դեմս վերջինիս իրավասու պաշտոնատար անձի կողմից իր հանրային իշխանական լիազորությունների իրականացման պարտականությունը, այն է՝ Երևան քաղաքի վարչական սահմաններում ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքներում ծառահատումներն իրականացնելու թույլտվություն տրամադրելը,

- իրավահարաբերությունը ծագել է հանրային շահի իրացման կապակցությամբ, այսինքն՝ ուղղված է եղել հանրային շահի իրացմանը՝ Երևան քաղաքի վարչական սահմաններում ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքներում կանաչապատման իրականացմանը:

[7] Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:

Վերոգրյալը հիմք է տալիս փաստելու, որ սույն գործով իրավական վեճը բխում է ոչ թե մասնավոր, այլ հանրային իրավահարաբերություններից։

13. Վերը նշվածից հետևում է, որ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՎԴ/3596/05/24 գործն ըստ հայցի՝ Արամ Թորոսյանի ընդդեմ Երևանի քաղաքապետարանի՝ Երևանի քաղաքապետարանին առանց համապատասխան ՇՄԱԳ եզրակացության առկայության Երևան համայնքում կենսունակությունը կորցրած ծառերի փոխարինման (ծառերի հատման) գործողություններից ձեռնպահ մնալուն պարտավորեցնելու պահանջի մասին, ենթակա չէ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին, հիմնավոր է։

Ուստի, Արամ Թորոսյանի հայցադիմումի հիման վրա հարուցված թիվ ՎԴ/3596/05/24 գործը ենթակա է ՀՀ վարչական դատարանի քննությանը։

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի Ն Ք

թիվ ՎԴ/3596/05/24 գործն ըստ հայցի՝ Արամ Թորոսյանի ընդդեմ Երևանի քաղաքապետարանի՝ Երևանի քաղաքապետարանին առանց համապատասխան ՇՄԱԳ եզրակացության առկայության Երևան համայնքում կենսունակությունը կորցրած ծառերի փոխարինման (ծառերի հատման) գործողություններից ձեռնպահ մնալուն պարտավորեցնելու պահանջի մասին, ենթակա է ՀՀ վարչական դատարանին։

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ	ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՀՈՎՍԵՓ ԲԵԴԵՎՅԱՆ	ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԳՈՌ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ՊԱԼԱՏԻ
ՆԱԽԱԳԱՀ
ԱՐԹՈՒՐ ԴԱՎԹՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՔՐԵԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ
ՀԱՄԼԵՏ ԱՍԱՏՐՅԱՆ